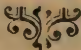
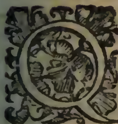
GLORIOSA RODVLPHI AQVAEVIVAE, ET ſociorum mors, pro religione Chriſti in Salſetanis Inſulis obita.

Ex litteris P. Alexandri Valignani Prouincialis, & aliorum.

Voniam, quæ fuerit Rodulphi profectio ad Regem Mogoris ſuperiores litteræ tradiderunt; planius hiſce litteris fiet, quam ſibi viam munierit ad tam illuſtrem Martyrij palmam; ſi prius, quis eius profectionis exitus fuerit, exponatur. Fuit apud hunc Regem tres amplius annos, partim ſolus, partim cum vno & altero ſocio. Hic quamuis multa adiret vitæ pericula, propterea quod regio tota Mahometanis atque Ethnicis continetur; tamen Diuina prouidentia factum eſt, vt barbarorum ſemper manus effugeret. Quo quidem tempore omnis eius cura atque opera in eo ponebatur vt Regem illum eoſq. Populos ab Idolorum ſuperſtitione ad Chriſtiana ſacra traduceret. Itaque ſæpe cum Rege ſolus de Chriſtianis legibus & inſtitutis agebat, ſæpe ea de re, Rege ipſo præſente, cum eius Sacerdotibus diſſerebat; interdumque noctes totæ in his altercationibus terebantur. Sane ea erat diſputãtis tum

ſcientia,tum gratia,vt in admirationem raperet vniuerſos.Rex etſi in amplectenda Religione duro ſemper fuit ingenio (obſtabant enim vitiorum illecebræ multæ & cupiditatũ lenocinia, quibus erat maxime deditus) intelligebat tamen vana eſſe,quæ dicerentur à ſuis,nihilque ab eis ſolidi aut firmi contra Chriſti religionem afferri. Rodulphus toto illo triennio,quo apud Regem fuit,poſtremo præſertim anno, quo ſine comitibus eſt verſatus, antiquorum patrum ſimilem vitam egit. Victus ei erat aridus & perexiguus;ſtatis diebus inter hebdomadam abſtinebat à cibis: ſæpe voluntarias pœnas,vt Deum propitium Regi redderet,vltro ſubibat. Studia eius non libris,aut chartis,ſed aut orando Deo,aut perdiſcenda lingua Perſica conſumebantur.& quanquam precationi plurimum erat addictus,tamen extremo illo tempore,quo inter Barbaros fuit, ei rei multo ſe dicauit ardentius. nocturna & diurna ſpatia orando continuabat:nec enim pedem efferre foribus conſueuerat,niſi interdum adeundi Regis cauſa,ſæpeq. euenit,vt cum ſe primis tenebris coniecißet in preces, in eodem mane veſtigio, in quo primum inſtitißet reperiretur. Labores,ægrotationes,incommoda,quæ inter barbaros pertulit,nec pauca fuere, nec leuia. Sed ea tamen diuina ſolatia ac cœleſtes dulcedines compenſabant. ferunt enim ſolitum dicere,ſe extremis illis temporibus ſuæ inter Ethnicos moræ,magnam expertum eſſe tranquillitatem & pacem, ac tum deniq. ex animi vixiſſe ſententia: vt plane nemo dubitet,quin eum Dominus ad eam gloriam,quam ei reſeruauerat, expoliret. ſiquidem ex Mogoris regno ea virtutum decora reportauit, vt non ex aliqua

Barbarie, sed ex quadam quasi officina virtutis rediĳsse videretur. Sane apud ipsos quoq. Barbaros magno in honore fuit. quem propter eximiam eius animi submissionem specimenq. virtutis, Rex cum plurimũ semper dilexit, tum omni significatione iudicioq. decorauit. sed cum Regis mentem vitiorum multitudo & ingentes spiritus auferrent, nec enim laborabat aliud, nisi vt tanquam Deus aliquis, aut magnus aliquis vates haberetur; Rodulphus Prouincialem per litteras admonet, quam frustra in eo Rege curãdo suscipiatur labor, & quam non operæ precium videatur, in tam sterili solo, quod nihil redderet insudare. rescribit ad eum Prouincialis, vt data á Rege potestate Goamquã primum redeat. Rex & si potestatem nullam dabat initio, vt qui tantam morum suauitatem ipse quoque gustare iam cœperat, eum tamen partim iureiurando accepto, fore vt postquam cum Prouinciali egisset, ipso approbante reuerteretur, partim etiam precibus victus, inusitata quadam officĳ, humanitatisq. significatione dimisit. Abeunti cum multa offerret aureorũ millia, ille funditus recusauit, quod diceret se, Religiosus cum esset, auro non indigere, nihilque aliud loco muneris postulare, nisi Christianum quendam Moschũ cum coniuge liberisq. quos pæne Mahometanos seruitus diuturna reddiderat. Regina Mater id ferebat ægerrime. Rex tamen, pro eo quanti faciebat Rodulphum, eius postulationi facile concessit. Itaque Goam Christiani illi reducti Christianorum instituto iã viuũt atque hunc fructum inter ceteros è profectione sua Rodulphus tulit. Vt igitur Goam attigit vix dici potest, quàm vehementer eius insperato aspectu comple

xuq. exhilarati sint fratres, tum quia vnice diligebatur ab omnibus, tum quia ingens suspicio fuit, id quod ipse quoque suspicabatur, ne vel in seruitute retineretur, vel denique perimeretur. Quamdiu Goæ fuit nemo erat, qui eius sermone consuetudineq. satiari posset, nec modo nostris externisq. Christianis, sed ipsis quoque Ethnicis admirationi fuit. Elucebat in eo Christiana in primis humilitas, quæ tantum illi sanctimoniæ nomen domi forisque pepererat, vulgo vt Angelus diceretur. Cum itaque iam essent omnia ad decus Martyrum tempestiua, deessetq. Salsetano Collegio Rector, cōmodissimum visum est Prouinciali eum administrationi illi præficere, vt non tam suis fratribus dux esset ad vitam, quam signifer & Princeps ad mortem. Est Salsetana regio Peninsulæ instar, quæ ab InsulaGoa quodam Maris tractu seiuncta, ab Vrbe ipsa Goa abest passuum millia non amplius nouem, à septemtrione & Oriente latum flumen habet, ab Occidente mare Indicum, à meridie duobus riuulis & præruptis mōtibus à continente diuiditur. ambitur vsquequaque passuum millibus viginti, & Idalcanis regni finibus terminatur. Est autem Idalcan potens Mahometanorum Rex, qui superioribus temporibus, vt finē bellis, quæ cū Lusitaniæ Regibus, gerebat, imponeret, Salsetanas ijs terras, in quibus sex & sexaginta pagi numerantur, posidendas concessit. Ex eo tempore Salseta Lusitaniæ parent Imperio. Incolarum numerus millium circiter octoginta. in his multi Brachmanes Ethnicarum supestitionum magistri; vt mirum videri non debeat, si gens illa multos iam annos Lusitanis subiecta regibus, nec longe distans à Goa,

etiam-

etiamnum in Idolorũ cultu tam pertinaciter hæreat. In eas oras nullus ante annum 1560. Christianis concionatoribus patebat aditus. Tum primum à nostris so ciis incultæ illæ desertæq. syluæ diuino verbo excoli captæ sunt. Habet autem hic Societas Collegium dissi mile ceterorum, nam quo commodiorem nostri nauẽt operam Ethnicis, non in iisdem sedibus habitant vniuersi, sed in ecclesias sunt tributi complures. Earum sex numerantur præcipuæ, Curtalina, Verna, Margana, Orlina, Raciolana, Mormugana: quibus in singulis singuli Sacerdotes cum suo quisque ministro versantur, præterquã in Raciolana sede, vbi fere cum duobus Sacerdotibus totidemq. Laicis residet Rector. Atque horum fidei ac procurationi Seminarium quoddã pue rorum & Nosochomium, vbi Christiani curentur, est creditum. In hæc loca postquam Societas penetrauit non exiguum illa quidem Christianorum edidit fœtũ sed in eis tuendis augendisque varia sæpe ab Ethnicis tulit incommoda. Quæ causa fuit, cur Antonius Noronia Prorex anno 1567. ducenta amplius delubra, & in his sumptuosa nonnulla præter alias multas Ido lorum ædes incendi, æquarique solo iusserit. Ethnici rati id quod erat, tantas ruinas impulsu suasuq. nostrorum editas esse, iras scilicet in nos graues inimicitiasq. susceperunt. & quidem quoties vlciscendi se de dit occasio, eam semper auide arripuerunt. Nam bello sæpius inter Lusitanos Mahometanosq. Idalcanis exorto; cum his coniuncti Ethnici Christianorum templa domosque, quæ in Salsetanis agris erant, sacrilegis manibus incenderunt: magna etiam detrimenta Christianis ipsis intulerunt, quorum erat fer-

me numerus decem millium. Et quamquam recens firmata pax erat, quinque tamen ex ijsdem pagis à Lusitaniæ deficientes imperio ad excitanda noua fana aliaq. Idolorum simulachra, publice adhibitis vt antea ritibus, redierunt. Quinetiam agere cum Prorege, Regeq. ipso non dubitarunt, sibi vt in eo perseuerare, suasq. superstitiones augere, suo arbitratu liceret. Quoniam igitur Alphonsi Pacieci opera factum nouerant, vt ea, quæ ab ipsis falso deferebantur ad Regem, illustrarentur & patefierent; eundemq. suis senserant obstare consilijs, hoc hominem acerbius oderant. Nec minori apud eos odio erat Petrus Berna, qui præterea illud effecerat, vt exercitus is, quem ad eos coercendos comes Franciscus Mascarenias miserat, ipsorum fana dirueret: non enim poterat ferre tantam creatoris iniuriam, vt qui honos rerum omnium opifici deberetur, is rebus creatis, atque adeo Diabolo ipsi tribueretur. Vaccam etiam quãdam, quæ loco numinis colebatur à Barbaris, interfecit, eiusque intestinis polluere vas propinquum non dubitauit, vbi se ad Idoli honorem abluere superstitiosa gens consueuerat. quæ vna omnium contumelia Barbaris est visa grauissima. atque iccirco Bernam vnum ex omnibus oderant acerbißime. Sed cum eos grauiter is, quẽ dixi exercitus diuexaret, pacis & veniæ causa ad Proregem mittunt, fidemq. suam, & tributa pristina pollicentur. quæ quanquam ex animo viderentur afferre; tamen per simulationem pacis vlciscẽdi tempus, occasionemq. captabant. Discesserat sub id tempus in Salseta Rodulphus vna cum Alphonso Pacieco, & in Curtalina sede substiterat. illuc Patres fratresque,

quot

quotquot in alijs erant dispersi sedibus, conuenerunt: Ibique semestribus confessionibus rite obitis, habitaq. à nouo Rectore cohortatione, sua quisque vota, vt ferebat tempus, instaurarunt. Nec longo interiecto spatio, cum de Ethnicorum conuersione, deq. inspiciendis nostrorum sedibus sedulo actum esset, Rodulphus vna cum socijs Coculinum statuit lustrare præcipuè; tum vt deliniendis Ethnicorum animis eos sensim ad Christiana sacra traducerent, tum vt ad extruendum templum locandamq. crucem locum aliquem legerent. Dominico igitur die, qui dies fuit tertio Nonas Iulij Rodulphus, & Paciecus in arce Racioli, alijq. in alijs sedibus rem diuinam fecerunt. Nocte insequente duo illi, quos dixi Patres, simulq. Petrus Berna Italus, & Antonius Franciscus Lusitanus, vna cum Francisco Aranea, qui Gaspari Goensis olim Archiepiscopi Nepos erat, in Orliensem sedē conuenerunt. Interim Antonius Franciscus cursum sibi inscius ad præclarissimū mortis genus aperiens, scribit ad Coculini primarios, Rectorē postridie cum alijs Patribus eo venturū quare dent operam rogat, vt vniuersi conueniant, habere se, quæ cum illis ipsorum salutis causa vna communicēt. Rescripsit ad eas litteras è Principibus vnus se quidem malis domesticis impeditos (extiterat enim inter eos ex primarij viri cæde dissensio) conuenire minus cōmode posse, ac pro dignitate Patres excipere; si tamen oppidum liberet inspicere, id ipsorū commodo fieri licere. Hisce nuntijs Barbarorum excitata perfidia, continuo inter se deliberat, quemadmodum Patres suorum Deorum euersores, suæ legis irrisores pessimis exemplis discruciatos enecet; ei scilicet Trium-

phos adornans, quibus peſtem exitiumque moliebatur. Noſtri Idibus Iulij ſuo quiſque ſacro peracto ſui ignari diſcriminis Coculinnm rectà contendunt. Proſequebantur illius loci Chriſtiani propemodum quinquaginta, Luſitanique in eo numero duo. Cumq. primos Coculini aditus attigiſſent, nemoque obuiam prodiret, placuit primarium quendam virum accerſe re, qui apud ſuos plurimum auctoritate valebat. is vbi acceſſit, & cauſas, cur nemo obuiam procederet, attuliſſet, abeundi veniam confeſtim petijt: Noſtri, vt maneret, cum exorare non poſſent, quod is occupationes neſcio quas prætenderet, dimiſerunt. Eius repentinus diſceſſus ſuſpicionem ſcilicet attulit. Noſtri tamen obeundo pago deliberare inter ſeſe, qui maxime locus ad conſtruendum templum, erigendumq. ſacræ crucis trophæum videretur appoſitus. Quod dum Ethnici quidam, ſiue illi caſu, ſiue explorandi animo aduenissent, animaduertunt; rem ad alios continuo deferũt. Interim Ariolus quidam, ſine quo nihil iſti moliuntur, clamores edere, puluerem in aerẽ ſpargere, nec quid diceret ſatis perſpicuum, niſi dumtaxat illud, aduenisse iam tempus, quo vlciſci violatum Idolorũ numen oporteret iniuriaſq. eas, quæ quotidie inferebantur à Patribus. Quapropter hoſtes facta manu, omnes qua tranſeundum noſtris erat, viarum aditus intercludunt. Tum primum ſenſere ſibi Ethnicorum animos alienos. ergo vt naſcentibus malis occurrant, ad ſuas ſedes reuocare ſe ſtatuunt. Vix paululum redeundo proceſſerant, cum hoſtium turbam poſt collem à tergo clamantem, vt in bellis fieri conſueuit, exaudiunt: confeſtimq. euolant ex omni parte armati homines fere

mi

mille; alij lanceas concutiunt, alij arcus, & mucrones intentant, alij vociferantur, occide occide. Nostri vero interclusi insidijs, dum partim trepidant, vt in re subita, partim vt in ardua sese effundunt in preces; Rodulphus hortatus dicitur socios, vt mortem pro religione tantopere expetitam, ac tam diuturna peregrinatione quæsitam, oblatam à Deo non modo non dubitanter, sed etiam ardenter exciperent. Aderant hostes in nostrorum cædem ardentes, & iam eminus arcus intorserant, cum Lusitanus quidam, vt se suosque defenderet in medium prosilit, & sclopo, quem habebat, admouet manum. Sed ne illata vi barbaros in causa religionis irritasse videretur, reuocat hominem Paciecus negans tum depellendi, sed subeundi periculi tempus esse. Ipse obuiam procedit hostibus, paßisq. vt in amplexũ manibus, mira animi trãquillitate patria ipsorum lingua, ne quid perturbationis metuant, hortatur. Nondum cominus accesserat hostis, cum Christianus quidam, quo Rodulphus vtebatur interprete, Rodulpho ipsi expeditum equum offert ad fugam, quẽ tamen ille recusans, alijs potius comitibus dari iußit, se quidem talem mortem vitæ omni anteponere. Inter hæc verba adfuit illico hostium manus & ab eo cædis fecit initium. Huic poplites primo succidit. quo ille vulnere procumbens in genua, intentis in cœlum oculis, diductaque suis ipse manibus veste, nudum præbuit hostili ferro ceruicem. sed ne id quidem ad leniendam carnificis crudelitatem satis: In eas ipsas ceruices, quas Christi Martyr sponte nudarat duas ille graues ac mortiferas plagas imposuit. Ad has quarta accesit, quæ humerum à reliquo corpore pe-

nè discerpsit, & ad extremum iaculi vulnus in pectore. quibus quinque vulneribus, animam suo edidit Creatori, à quo totidem redemptus est plagis. Atque huc denique Rodulphum sua virtus prouexit, id quod tanto ardore semper expetijt; Nihil enim tam querebatur cum ex Mogoris regno reuertit, quam quod in medijs hostibus nunquam sibi sors similis obtigisset. Secundus cæsus est Franciscus Aranea, qui in ceruicibus magno accepto vulnere, lateraq. hastili trāsfixus, in veprem se abiecit exanimatus, nempe vt ad illustriorem Christi gloriam extremum spiritum reseruaret. Tertius occisus est Petrus Berna odium publicum Ethnicorū, qui in occipitio ita vulneratus est, vt ex vulnere pars dissecta penderet, altero etiam oculo telo traiecto, alteraq. aure media grauiter vulnerata: Ac ne tum quidem siti crudelitatis extincta, inusitato feritatis genere in mortui membra sæuitum est. Meminerant ab hoc vaccam super Idoli sedem fuisse mactatam, ab hoc ignes fano circundatos, & Deorum aras euersas. Hic dicere solitus est, quandiu sanguis in Coculino pago non funderetur, Ethnicorum conuersionē fore nullam, simulq. præsagire animo, sibi esse in ijs regionibus moriendum. Quarta fuit Pacieci palma, cui barbari lanceam cum adegissent in pectus, extensis continuo manibus Crucis in figuram, oculisq. sublatis in cœlum, alteri vulneri sese intrepidus offert; quod cum in iugulo accepisset, exanimis concidit. Postremus Antonius Frāciscus tum in capite, tum in reliquo corpore vulneratus, honestam vitam honestiore exitu decorauit. Huic accepimus quotidianum sollenneq. fuisse, cum sacrificaret, à Deo enixe contēdere, sibi vt eius

cau-

causa liceret cruciatus martyrum experiri. Cæsi sunt deinceps, qui comites sese nostris adiunxerant, omninoq. cædes fuit fere viginti, nam reliqui è medijs hostibus euolarunt, vt esset, qui subitum rei nuntium domum afferret. Tanto autem odio in Patres feritas barbarorum exarsit, vt non modo eorum comites matura iam ætate viros, cædis periculo exæquarint, sed ne iumentorum quidem, aut puerorum neci temperauerint. Hac strage edita, initoq. nostrorum qui cæsi sunt numero, cum quattuor tantum essent inuenti, quos plures fuisse constabat, quintum solicite quærunt. Nam Araneam, vt dixi, pro occiso relictum vepres abdidit. hunc postea à muliere pastoricia indicatum, extremo spiritu exanguem & confectum, & IESV nomen intrepide profitentem cum extraxissent, repente ad eum omnis generis multitudo conuolat, virorum, feminarum, puerorũq. magnis præ lætitia clamoribus gestientium, qui quo plus Idolo suo haberent honoris, semel atque iterum semiuiui corpus extractum, circum Idolum raptant. Deinde vt eorum mos est in reorum habenda quæstione, hominem altero tãtum pede stare iubent, altero in sublime suspẽso. Idolo supplicare cum iuberetur, Non sum, inquit, tam de sipiẽs, quam vos, qui hæc iubetis, vt lapidibus ac lignis Dei honores habendos putem. Illi ira incitati certo eũ in loco constituunt, quo eminus collimarent, in eumq. innumerabilem iaciunt telorum sagittarumq. multitudinem. atque inter iaculandum alia alijs subinde vocibus exprobrãtes, hic demum templum ædificabitis, inquiunt, hic Cruces vestras figetis. Atque is furor fuit vniuersorum, vt ne pueri quidem puellæque in

eius corpore lacerando, suisq. manibus, mucronibus, iaculis, & praeacutis sudibus configẽdo animum suum satiare possent; cum è suis vlciscẽdis Idolis partem aliquam laudis sibi quisque conaretur appetere. Quare & arũdines, & veruta, & alia eiusmodi tela eius cruore madefacta vna cum reliquo occisorum sanguine suis consecrabant Idolis, eoq. ipso, vt eorum mos est, Deorum simulacra festis clamoribus inungebant. Deniq. ita confecto laniatoq. Francisco, vulneribus aliquot in ceruice defixis, reliquum spiritum exhauserunt. Exacto per hæc scelera die, postridie prima luce interfectorum corpora, quæ strata etiam tum erant alijs quidem ad sepulturam concedi sua cuiq. permittunt; Nostrorum vero corpora per terram contumeliose tracta in puteum deijci aquæ plenum, ac ne in Christianorum manus venirent, spinis ac dumetis obtegi iubent. Duo præterea honesto loco nati adolescentes in societatem tam illustris martyrij aggregati sunt. Brachmanes erant ambo, & in nostris ædibus habitabant. eorum alter appellabatur Dominicus eiusdem Coculini oppidi incola; qui quoniam Patribus Idola, quæ comminuerent demorstrauit, ne huic quidem sui ciues pepercerunt. Alteri nomen erat Alphonsus, qui cum Pacieci Breuiarium gestaret in manibus, non prius sibi illud extorqueri passus est, quam vtraque manus absciderETUR. Interfectus est alius quoque Christianus vir honestus Franciscus Rhotherigius, itemque alius Paulus Acosta, Christianorum illius loci curator, & in adiungẽdis ad Christum Ethnicis iuuandisque Patribus sedulus administer. Ex duobus comitibus Lusitanis superstes relictus est alter;

qui exceptus cuiusdam Ethnici misericordia, præsenti periculo ereptus est: alter vero scriba Regis qui Consaluus Rotherigius dicebatur, occisus. Atque hic fuit felix nostrorum Patrum obitus, qui amplificandæ pro mulgandæq. Christianæ Religionis causa, suas Redemptori vitas obtulerunt, vt sanguis sanguini redderetur. Hæc vt supra dixi Idib. Iul. acta sunt anno Millesimo quingentesimo octogesimo tertio. quo ipso die sunt ab hæreticis annis ante duodecim, Ignatius Azebedus comitesq. nouẽ & triginta, cũ Brasiliam peterent, interfecti. Horum memoriam Goani Collegij socij, dum pijs precationibus pœnisq. recolunt voluntarijs, hi ipsi de quibus scribimus, à Salsetanis Ethnicis mactabãtur. Allatus est hic nuntius postera nocte, quam mors martyrum anteceßit, nam, vt dixi, præpropera aliquorum fuga celeres etiam attulit nuncios. Acerbißima primo visa res est nostris, quod tanta Societati præsidia vno tempore essent erepta: sed cum de more se contulissent ad preces, tantam vim diuinæ dulcedinis acceperunt tantamq. lætitiam, vt hac atque illac è suis quisque cubiculis prodeuntes, eam inter se mutuo communicarent: eum vero ardorem præseferrent obeũdi martyrij, vt nouos martyres tum beatos, tum sanctos, alijque alijs nominibus appellarent. Vt autem Rotherigius Vincentius id temporis Prouincialis cum ceteris Patribus in Salseta proficisci constituit ad recuperanda humandaq. sociorum corpora; is fuit ardor vniuersorum, vt profectionem illam enixe omnes efflagitarent, magnusq. mæror inuaderet, si cui remanendum esset Goæ. non tamen omnibus, sed triginta duntaxat concessum est. Qui Coculinum cum perueniissent, atque

vna cum Castri Duce occisorum corpora postulassent, patefacere ea initio barbari noluerūt: sed rebus omnibus frustra tentatis, dum tristes, mæstiq. reditum parant, diuino consilio factum est, vt non sine sanctis corporibus, quæ deinde barbari protulerunt, abirent. Vix erat in Castro Rāciolo, vbi tum nostri commorabantur, de martyrum exportatione nunciatum, cum aduentantibus ex oppido populus gratulabundus occurrit. Portabatur nobile feretrum à Duce, Lusitanisq. cumq. ad sacellum quoddam B. Antonio sacrum Castro ipsi propinquum vētum est, præsto illico fuere patres, qui beata illa corpora frequenti populo, accensis cereis atque Candelis exciperent; præeunte choro modulate canentium canticum Zachariæ. In interiore sacello, tum vt studijs hominum ingentibus satisfieret, tum vt aptius corpora ipsa componerentur; detractis integumentis multitudini ostensa sunt. Hic ea fuit omnium lætitia significatioq. pietatis, vt è nostris multi se nunquam talem expertos esse confirment. Et quamquam triduo ante necati martyres erant, atque in illius putei cœno eorum corpora delituerant, recentes tamen admodum visebantur, præcipueq. Rodulphus, cuius è vulneribus ita recens fluebat sanguis, vt si ea tum accepisset. multi etiam de Rodulphi corpore confirmarunt, odorem ex eo quemdam efflari iucundum; in eoq. sanguinem, qui cum ex omni vulnere, tum è ceruicibus manabat vberrimus, sic æstuasse, ac si succensis ignibus efferuesceret. Quæ res omnium animos vehementer accendit, tantusq. osculantium manus, pedesq. ac plagas impetus fuit, vt iam tum cœlestē Martyrum gloriam videre sibi quodammodo viderentur.

Multi reliquiarum aliquid studiose quærebant, nec obsisti vllo pacto potuit, quominus alij aspersis cruore sudarijs, alij reuulsis vnguibus capillisq. discederēt. ac Rodulpho quidē nullus nec in manibus, nec in pedibus remansit vnguis: tanta erat apud omnes eius existimatio virtutis. Corporibus apte cōpositis sollennis quædā instituta est supplicatio, vt quā amplissime efferrētur. ea deportabantur à Patribus crebris cum funalibus canticisq. psalmorum, qui ad eam triumphi gloriam spectare potissimum videbantur. sed lachrymarū effusione tanta ex intimis orta lætitijs, vt nascentis Ecclesiæ memoriā repræsentaret. Etenim spectaculum erat eiusmodi, vt vel pectus adamantinum frangeret & in lachrymas gemitusque dissolueret. Ad oppidi templum cum hac pompa delata, nocte circiter media in arca prægrandi condita sunt, distincta, ac suis quæque, vt internosci possent, notata nominibus. Ibi iacent in præsentia, quoad alio Patri nostro Generali transferri placuerit. Postridie eius diei P. Prouincialis pro gratijs agendis Missæ sacrum cum cantu solenniq. ritu peregit. nec enim tale funus desiderare alias videbatur exsequias, si quidem pro fidei Catholicæ promulgatione proq. Idolorum signis euersis oppetita mors erat Quod & Ethnici fatebantur ipsi, & ex eorum liquet epistola quadam, in qua scriptum est, iccirco patres à se peremptos, quod in suis regionibus cogitarent Christianorum templa construere. Maxime perturbauit hic nuncius Goanam Ciuitatem, cui Rodulphi, Pacieciq. virtutes perspectæ iam erant. Quo circa ita sunt omnium animi in Ethnicos incitati, vt nisi pro regis nutus prudentiaq. reprimeret, ad expetendas illico pœ-

nas, vlciscendamq. Martyrum cædem vniuersi concur rerent. Sed quoniam parricidæ illi ad Idalcanem Regem confugerunt; censuit Prorex conniuendum esse in præsentia, & in aliud tempus pœnas tanti sceleris reseruandas. Erat Rodulphus Aquauiua Atriensis Ducis filius annos natus tres & triginta, quarum dimidiam partẽ in Societate consumpserat. Aequalis ferme erat illi Paciecus Hispanus claro item loco natus: vterque magnis quibusdam donis instructus ad rem Indicam adiuuandam. Antonius Franciscus Lusitanus trigesimum agebat annum, fueratq. in Societate duodecim. Petrus Berna Italus è Gallia Cisalpina ipse quoque par erat ætate, sed sexennium in Societate confecerat; Nec multo inferior Franciscus Aranea laicus, qui duo de triginta natus annos vixerat in eadem Societate decennium. Hi omnes, vt ipsimet Ethnici cum admiratione narrabant, intrepidi mortem aut sublatis in cœlum manibus, aut flexis in terram genibus exceperunt. In omnibus flos vigebat ætatis, omniumque erat opera ad Dei ministerium Societatisq. per vtilis. Sed quoniam Christi vinea Martyrum sanguine madefacta vberiores semper fœtus fundit: certissima spes est fore, vt plus ponderis habeat fusus ille nostrorum sanguis ad propagandum Christi nomen, quam eorum sudores ac nerui, si vitam corpusque seruassent.